

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1920 kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Utlåtande beträffande viss återstående del av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny giftermålsbalk m. m.

Närvarande: herrar Åkerman*, Rogberg, Alexanderson, Reuterskiöld*, Walles*, Berglund, Lindley, Hederstierna, Söderberg, Carlsson i Solberga* och Billqvist.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Första lagutskottet har tidigare i sitt utlåtande nr 27 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 15 med förslag till ny giftermålsbalk m. m. funnit behandlingen av det i nämnda proposition intagna förslaget till lag om ändring i vissa delar av den nu gällande konkurslagen böra uppskjutas, till dess det med proposition nr 82 till riksdagen överlämnade förslaget till ny konkurslag blivit slutbehandlat, samt förklarat sig skola framdeles avgiva utlåtande över propositionen nr 15, såvitt den avsåge förslaget till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen.

Sedan riksdagens båda kamrar den 12 innevarande maj förklarat propositionen nr 82 icke kunna godkännas, har nu utskottet att avgiva utlåtande över sistnämnda lagförslag. Det har icke särskilt berörts i någon av de med anledning av propositionen nr 15 väckta motionerna.

Förevarande förslag, angående vars närmare innehåll utskottet får hänvisa till propositionen nr 15 jämte de därvid fogade utdragen av

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 9 saml. 1 avd. 27 häft. (Nr 38).

protokoll, förda i statsrådet och lagrådet, har huvudsakligen till syfte att genomföra de ändringar i den gällande konkurslagen, vilka antingen äro uppenbara konsekvenser av den nu antagna nya giftermålsbalkens ordning för makars förmögenhetsförhållanden eller syntes behövlige för att skydda borgenärerna mot de vådor, som kunna följa av makarnas rätt enligt nämnda ordning att sluta avtal sig emellan. Utskottet har icke någon principiell anmärkning att anföra emot förslaget, men finner på särskilda punkter i detsamma anledning föreligga till följande erinringar.

Vad angår § 32 *konkurslagen* har riksdagen vid behandling av nya giftermålsbalken av skäl, som finnas angivna i utskottets utlåtande nr 27, till 7 kap. 3 § denna balk överflyttat det enligt propositionen i förevarande paragraf intagna stadgandet om befrielse för kvinna, som är eller varit gift, från ansvar för gäld, som avses i 7 kap. 3 § giftermålsbalken. Såsom en följd därav synes § 32 *konkurslagen* böra bibehålla sin nuvarande lydelse med tillägg allenast av en erinran om ifrågasvarande stadgande.

Enligt mom. 5 av § 36 *konkurslagen* skall återvinning till konkursboet kunna äga rum, om lös egendom under de sista trettio dagarna före konkursens början blivit för någon borgenärs fordran i mät tagen och försåld. Genom det föreslagna mom. 6 av samma paragraf blir bland annat nämnda tid av trettio dagar förlängd till ett år i fråga om återvinning från gäldenärens make. I 17 kap. 8 § *handelsbalken*, där förmånsrätt tillerkännes borgenär i lös egendom, som blivit för hans fordran utmätt men ännu icke försåld, stadgas tillika, att förmånsrätt icke skall äga rum, om utmätningen blivit verkställd inom en månad före den dag, gäldenärs konkurs börjades. Följdriktigheten lärer kräva, att även sistnämnda tidrymd förlänges till ett år för det fall att utmätningen skett för fordran, som tillkommer gäldenärens make. För genomförande av denna ändring har utskottet upprättat nedan intagna *förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 8 § handelsbalken*.

Såsom det föreslagna mom. 7 av § 36 *konkurslagen* giver vid handen, skall beträffande återvinning mot bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar den avgörande tidpunkten vara icke själva bodelningens verkställande utan bodelningshandlingens ingivande till rätten. Men detta kan ske även under konkursen. För att borgenärernas rätt icke skall kunna obehörigen kringskäras, synes därför den föreslagna avfattningen av § 37 *konkurslagen* böra fullständigas därhän att, då fråga är om återgång av bodelning, tiden för anställande av återvinningstalan skall räknas icke från inställeledagen utan från bodelningshandlingens ingivande till rätten, såvida detta skett efter inställeledagen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om ändring i vissa delar av konkurslagen.

Häri genom förordnas, att §§ 1, 5, 27, 30, 31, 32, 35, 36, 37 och 140 konkurslagen skola hava följande ändrade lydelse:

§ 1.

Vill någon avträda egendom till konkurs; give ansökning därom in till underrätten i den stad, eller, å landet, till domaren i den ort, där gäldenär bör inför domstol svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. Ansökning av stärbhusdelägare om avträdande av den dödes egendom skall göras, där den döde bort svara i mål, som nyss är sagt.

§ 5.

Där likväl borgenärs fordran tillkommit senare än de omständigheter, på vilka han sin ansökning om egendomsavträdet grundar, vare den ansökning utan verkan.

Har borgenär för sin fordran säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom; äge ej den rätt, i 2, 3 och 4 §§ omförmäld är, där han ej gitter visa, att panten eller inteckningen till gäldande av hans fordran otillräcklig är.

§ 27.

Gäldenärs make gånge ock sådan ed, som omförmäld är, där någon av borgenärerna det äskar. Tjänare och andra, som om boets tillstånd kunskap äga, åligge jämväl, där så äskas, att det uppgiva och uppgiften med ed fästa. Är gäldenär död, eller har han vikit undan; äge rätten, där så skäligen prövas, förelägga barn, som till laga ålder komna äro, att bouppteckningen edeligen styrka.

Omyndig förklarad, vars egendom till konkurs avträdes, vare ock pliktig bouppteckningsed avlägga, där rätten eller domaren så skäligen prövar.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 30.

Gäldenär skall av konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, make och oförsörjda barn eller adoptivbarn under två månader från den dag, offentlig stämning given är, där ej han själv eller hans make kan annorledes försörja familjen. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män överlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagt är. Gäldenären varde och tilldelat vad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid rätten till förhör, eller annorstädes till avgivande av upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom rättens domsaga, än som tarvades, om han därinom, å ort, där han sist vistades, sig uppehölle. I övrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören till ett värde av högst femhundra kronor, eller, där gäldenären icke är familjeförsörjare och ej heller har eget hushåll, högst tvåhundra kronor.

Kommer tvist upp i anledning av vad nu stadgat är; pröve rätten vad gäldenären består må med avseende så väl å hans behov och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och beredvillighet att gode männen tillhandaga.

§ 31.

Avträdes ämbets- eller tjänstemans egendom till konkurs; varde det hans närmaste förman ofördröjligen av rätten eller domaren kungjort; och ankomme på den myndighet, under vilken gäldenären i och för tjänsten lyder, att pröva huruvida han förr, än fyra månader efter inställelsedagen förflutit, må i utövningen av tjänsten åter inträda.

Av gäldenärens lön varde, efter avdrag av det, som utgår till den, tjänsten i hans ställe förestår, gäldenären så mycket tillagt, som till hans eget, hans makes och oförsörjda barns eller adoptivbarns underhåll tarvas: vad övrigt är, gånge till konkursboet.

§ 32.

Gäldenär svare med den egendom, han *kan i framtiden förvärva*, där ej annan överenskommelse blivit i laga ordning träffad, till fulla gälden, evad den i konkursen är bevakad eller icke. *Kvinna, som är eller varit gift, vare dock ej pliktig att med egendom hon efter konkursens början förvärvar ansvara för dessförinnan i äktenskapet gjord gäld av beskaffenhet, som avses i 7 kap. 3 § giftermålsbalken, såvida hon ej iklätt sig sådant betalningsansvar.*

§ 32.

Gäldenär svare med den egendom, han i *framtiden ärva eller förvärva kan*, där ej annan överenskommelse i laga ordning träffad blivit, till fulla gälden, evad den i konkursen är bevakad eller icke. *Om befrielse för kvinna, vilken är eller varit gift, från ansvar för gäld av beskaffenhet, som avses i 7 kap. 3 § giftermålsbalken, är stadgat i nämnda balk.*

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 35.

Till konkursbo räknas all egendom, som gäldenären tillhörde den tid, då han sin konkursansökning till rätten eller domaren ingav, eller, i anledning av borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades, så ock vad honom under konkursen tillfaller av sådan beskaffenhet, att det för gäld kan i mät tagas, ävensom vad enligt 36 § till boet återvinnas kan. Ej må dock av vad gäldenären under konkursen genom eget arbete förvärvar boet tillkomma mera än den behållning, som återstår, sedan avdrag skett för all kostnad till förlag jämte gäldenärens, hans makes och oförsörjda barns eller adoptivbarns nödiga underhåll. Om gäldenärens lön för ämbete eller tjänst är i 31 § stadgat.

§ 36.

1 mom. Har gäldenär genom gåva avhänt sig egendom av sådant värde att borgenärerna därav märkelig skada haft, och äro ej mer än tre månader före konkursens början förflutna, sedan gåva av lös egendom fullbordad, eller lagfart å gåva av fastighet sökt blivit; äge konkursboet den egendom återvinna: samma lag vare, där köp, byte, lega eller annat sådant avtal skett, och av missförhållandet mellan de å ömse sidor utfästade villkor skönjas kan, att avtalet huvudsakligen har egenskap av gåva.

2 mom. Har under de trettio sista dagarna före konkursens början gäldenären betalt gäld, som icke före den början till betalning förfallen varit, eller har han under samma tid annorledes än med penningar, växlar, i köpenskap löpande förbindelser, eller andra, med hänsyn till gäldenärens yrke, vanliga betalningsmedel, betalt förfallen gäld; gånge den betalning åter, om borgenärerna därå tala; fordringsägaren obetaget att i konkursen göra sin fordran gällande. I fråga om växel, som på gäldenären dragen är, må dock talan om återbäring av redan verkställd betalning, som med penningar skett, ej kunna anställas mot annan än den, för vars räkning växeln dragen är, eller, om detta är gäldenären själv, emot första emottagaren.

3 mom. Har under den tid, i nästföregående mom. sagd är, gäldenären annorledes ingått avtal, varigenom han iklätt sig förbindelse eller avhänt sig egendom, borgenärerna till förfång och under sådana omständigheter, att den, med vilken avtalet ingicks, haft skäligen anledning att sådant antaga; gånge ock det avtal, på borgenärernas åkåran, åter såsom i 1 mom. sägs.

4 mom. Är under de sista trettio dagarna före konkursens början pant av gäldenären lämnad för skuld, vid vars tillkomst sådan säkerhet ej varit betingad, vare pantsättningen utan verkan, där borgenärerna det påstå. Har under sagda tid borgenär sökt inteckning i fast egendom för fordran, vid vars tillkomst sådan säkerhet ej betingats, vare han pliktig att, där borgenärerna det påstå, återställa inteckningshandlingen till konkursboet eller för verkställande av utbyte efter ty därom är stadgat hålla den till handa; dock att vad sålunda är föreskrivet icke skall äga tillämpning å inteckning, som inom den i 11 kap. 2 § jordabalken stadgade tid sökts för fordran, som där avses.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 mom. Har under de sista trettio dagarna före konkursens början lös egendom blivit för någon borgenärs fordran i mät tagen och försäld; vare lag som i 2 mom. sägs.

6 mom. Från gäldenärens make må återvinning, som i 1—5 mom. sägs, äga rum, där vid konkursens början ej mer än ett år förflutit, sedan åtgärd, som för varje fall avses, blivit företagen.

7 mom. Har vid bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar gäldenären i märklig mån eftergivit sin rätt, eller har vid sådan bodelning egendom, borgenärerna till förfång, frångått gäldenären mot det att fordran å honom utlagts på hans lott, och är ej bodelningshandlingen minst ett år före konkursens början ingiven till rätten, gånge bodelningen på borgenärernas talan åter.

8 mom. Har gäldenären i avsikt att förekomma, att egendom går i betalning för gäld, med sin make ingått avtal, varav kommit skada för borgenärerna, och hade maken kännedom om gäldenärens avsikt, gånge det avtal på talan av konkursboet åter, ändå att avtalet slutits mera än ett år före konkursens början.

9 mom. Då egendom till konkursbo återvinnes, vare konkursboet skyldigt återbära vad gäldenären må hava i vederlag bekommit. Går bodelning åter, svare konkursboet andra maken eller hans arvingar för återbäring av den egendom gäldenären vid bodelningen bekommit från andra sidan.

När egendom å någondera sidan återbäres, skall ock utgivas ränta eller avkomst, som under tiden fallit. Har nödig kostnad å egendomen gjorts, vare den kostnad ersatt. Är egendom, som skall återbäras, kommen i annan mans hand genom sådant fång, att denne finnes berättigad egendomen behålla, eller är egendomen eljest så förskingrad eller förstörd, att den ej återställas kan, skall ersättning utgå efter egendomens värde.

10 mom. Återvinnes från gäldenärens make egendom, som denne erhållit i gåva, eller går bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar åter, och har maken eller arvingarna i följd av vad som stadgas i 8 kap. 5 § eller 13 kap. 14 § giftermålsbalken, innan stämning om återvinning skedde, infriat någon gäldenärens skuld, vare konkursboet skyldigt återgälda maken eller arvingarna vad sålunda guldits jämte ränta.

§ 37.

Vilja gode männen, sysslomännen eller borgenärerna egendom till boet enligt 36 § återvinna; tage stämning och fortställe den sist inom tre månader efter inställelsedagen. Har å fast egendom, som gäldenären sig avhänt, lagfart ej blivit sökt förrän efter inställelsedagen; varde den klandertid, nu sagd är, beräknad från den dag, lagfarten söktes. Enskild borgenär äge ock rätt återvinningstalan anställa, på sätt nämnt är:

§ 37.

Vilja gode männen, sysslomännen eller borgenärerna egendom till boet enligt 36 § återvinna; tage stämning och fortställe den sist inom tre månader efter inställelsedagen. Har å fast egendom, som gäldenären sig avhänt, lagfart ej blivit sökt förrän efter inställelsedagen, eller har, då fråga är om återgång av bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar, bodelningshandlingen ej förrän efter nämnda dag

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

kungöre det dock, innan saken vid domstolen förekommer, för godemännen eller sysslomännen: försummar han det; då må hans talan ej till prövning upptagas.

Vill den, emot vilken återvinnings-talan anställd är, i följd därav fordran i konkursen bevaka, och är den talan ej så tidigt väckt, att han kunnat bevaka fordringen å inställeldagen; vare han berättigad att, sedan fordringen, där så äskas, blivit med borgenärsed fästad, på vad han till konkursboet återbära skall, avräkna så mycket, som på fordringen belöpa bort, om den å inställeldagen bevakad blivit.

ingivits till rätten; varde den klandertid, nu sagd är, beräknad från den dag, lagfarten söktes eller bodelningshandlingen ingavs. Enskild borgenär äge ock rätt återvinnings-talan anställa, på sätt nämnt är: kungöre det dock, innan saken vid domstolen förekommer, för gode männen eller sysslomännen: försummar han det; då må hans talan ej till prövning upptagas.

Vill den, emot vilken återvinnings-talan anställd är, i följd därav fordran i konkursen bevaka, och är den talan ej så tidigt väckt, att han kunnat bevaka fordringen å inställeldagen; vare han berättigad att, sedan fordringen, där så äskas, blivit med borgenärsed fästad, på vad han till konkursboet återbära skall, avräkna så mycket, som på fordringen belöpa bort, om den å inställeldagen bevakad blivit.

§ 140.

Är galdenär, vars egendom till konkurs avträdes, gift; varde andra maken kallad till det förhör, som i 39 § omförmåles.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall 37 § i dess äldre lydelse gälla beträffande konkurs, däri inställeldagen infallit före nya lagens ikraftträdande, och skall i övrigt förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermalsbalken är tillämplig.

B) att riksdagen, med anledning av ifrågavarande förslag till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen, måtte för sin del dessutom antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om ändrad lydelse av 17 kap. 8 § handelsbalken.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Sedan äge borgenär, för vars fordran lös egendom blivit i laga ordning i mät tagen, förmånsrätt till betalning ur den utmäta egendomen. Är densamma utmätt för fleras fordringar; have den, för vars fordran utmätning först verkställdes, företråde: har utmätningen skett på en gång; äge var lika rätt. Är utmätning verkställd inom en månad före den dag, gäldenärs konkurs börjades; äge den förmånsrätt, nu sagd är, ej rum: ej heller då utmätning skett efter gäldenärs död, innan en månad förflutit från den dag, då uppteckningen av den dödes bo slutades, där konkurs inom sagda tid börjas.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 8 § handelsbalken skall hava följande ändrade lydelse:

Sedan äge borgenär, för vars fordran lös egendom blivit i laga ordning i mät tagen, förmånsrätt till betalning ur den utmäta egendomen. Är densamma utmätt för fleras fordringar; have den, för vars fordran utmätning först verkställdes, företråde: har utmätningen skett på en gång; äge var lika rätt. Är utmätning verkställd inom en månad före den dag, gäldenärs konkurs börjades, eller, där utmätningen skett för fordran, som tillkommer gäldenärs make, inom ett år före nämnda dag; äge den förmånsrätt, nu sagd är, ej rum: ej heller då utmätning skett efter gäldenärs död, innan en månad förflutit från den dag, då uppteckningen av den dödes bo slutades, där konkurs inom sagda tid börjas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken är tillämplig.

Stockholm den 18 maj 1920.

På första lagutskottets vägnar:

CARL HEDERSTIERNA.